

Çerkezköy Rehberlik ve Araştırma
Merkezi

Ö.E.H. BÜLTENİ
SAYI : 2

İŞİTME ENGELLİ OLAN BİREYLERİN GELİŞİMSEL ÖZELLİKLERİ

İletişim ve dil gelişimi

- İşitme yetersizliği olan çocuklar da normal çocuklar gibi çevrelerindeki kişi ve nesnelere ilgilidir. Normal işiten çocuklarla aralarındaki fark, sesleri algılayarak ve ifade ederek kurdukları iletişimdir
 - İşitme yetersizliği olan çocukların anne-babası onunla iletişim kurabilmek için önce çocukla göz kontağı kurmak zorundadır.
- Dil gelişimi, işitme engellilerin en çok etkilendiği gelişim alanlarından birisidir. Sesleri işitemeyen ve sözel uyarıları algılayamayan çocuğun dil kazanımı tam olarak gerçekleşmez.
 - Hayatın ilk yıllarında işitme yetersizliği olan çocuklar, dil gelişimi açısından işiten yaşlıtlarına benzer bir gelişim gösterirler. Çok ileri derecedeki işitme yetersizliği olan bebekler, sadece görme alanı içindeki nesne ve olaylarla ilgilenirken, işiten çocuklar işittikleri seslere tepki verirler ve kendi çıkardıkları sesleri duyup kontrol ederler.
- İşitme yetersizliği olan çocukların sözel tepkileri normal işiten çocuklara göre daha azdır.

- İşitme yetersizliği olan çocuklarda yaşamın ilk yıllarından normal çocuklar gibi tepkiler gözlemlenirken, ses çıkarmalar yaklaşık 9. Aydan sonra kaybolur, ses taklitleri ortadan kalkar, sesin kaynağına yönelme davranışı görülmez.

- İşitme yetersizliği olan çocuklar işiten çocuklar gibi tesadüfî öğrenmeleri gerçekleştiremez ve gelişimlerini tamamlamak için destek eğitime ihtiyaç duyarlar.
- İşitme yetersizliği olan çocuğun dili kullanmanın yanında anlamada da güçlükleri olabilir. Çocuk duyduğu konuşmaları yorumlamada zorlanabilir.

İşitme yetersizliği olan çocuklar, yazı yazarken kelime atlama ve kelimeleri yanlış yazma hatalarını sıklıkla yapabilirler.

- Daha kısa ve basit cümleleri anlayabilir ve ifade edebilirler.
- Konuşma ve yazılı dile ait karmaşık cümleleri (etken ve edilgen cümle yapıları gibi) anlamakta güçlük çekerler.

- Zamir, takı ve sıfatların kullanımında hata yapabilirler.
- Kelime hazinesi normal işitenlere göre daha yavaş gelişir.
- Somut kelimeleri (kedi, kırmızı, kalem gibi) soyut kelimelere göre (önce, eşit, kıskanmak gibi) göre daha kolay öğrenirler. Genellikle kelimelerdeki takıları atarlar.
- İşitme kaybı olan çocuklar normal işiten yaşlılarını özel eğitim almadan yakalayamazlar.
- İşitme kayıplı çocuklar aynı kelimeye ait birden fazla anlamı yorumlamakta zorlanırlar.

Zihinsel gelişim

- İşitme yetersizliği olan çocuk, normal yaşlarına göre dili kullanamadığı için zihinsel gelişiminde gerilikler gösterebilir.
- İşitme engelli çocuk açık ve anlaşılır konuşmaya sahip olmadığı için düşüncelerini ifade etme ve başkalarının düşüncelerini anlamada sorunlar oluşmaktadır.
- İşitme yetersizliği olan çocukların zihinsel becerilerdeki gecikmeleri, eğitim ve yaşantı eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Bu çocuklara yeteri kadar uyarıcı verilemediğinden öğrendiklerini pekiştirip davranış haline getiremeyebilirler.
- İşitme yetersizliği olan çocuklarda işie ile sağlanan bilginin az olmasından dolayı bu çocukların dil ve kavram gelişimlerinde yetersizlik görülebilmektedir.
- Erken tanıldıklarında ve erken eğitime alındıklarında, birçok çocuk, yetersizliğine rağmen akranlarını yalnızca birkaç yıl geriden takip eder.
- İşitme yetersizliği olan çocuklar çevre ile ilgili bilgi edinmek için görme, dokunma, tat alma ve koklama duyuları ile işitme duyusunun eksikliğini gidermek zorunda kalırlar. Özellikle seslerin ait oldukları nesne, kişi ve olayları ve bunların ilişkilerini anlamakta güçlük çekerler. Buna bağlı olarak düşünme, karar verme, yorumlama, sebep–sonuç ilişkilerini değerlendirmede yetersiz oldukları gözlenmektedir.
- İşitme yetersizliği olan çocuklar, dil ediniminde ve kavram gelişiminde yaşadıkları güçlüklerden dolayı, okuma yazma gibi dilin kullanımını gerektiren akademik becerileri kazanmada problem yaşayabilmektedir.

Motor gelişim

- İkinci bir yetersizliği olmayan çocuklar, oturma, emekleme, yardımla yürüme, ayakta durma ve yürüme gibi temel motor gelişim aşamalarına normal işiten çocuklarla aynı hız ve sırada erişmektedir
- İşitme yetersizliği olan çocuklar normal işiten yaşıtlarına göre görsel motor koordinasyon gerektiren ayakkabı bağcıklarını bağlama, ipe boncuk dizme gibi bazı becerilerde güçlüklerle karşılaşabilirler.
- İşitme yetersizliği olan çocuklarda geri geri yürüme, ip üzerinden atlama ve bunun gibi genel vücut koordinasyonunun sağlanması ve dengeyi gerektiren hareketlerle, düğme ilikleme gibi görsel-motor koordinasyonu gerektiren bazı becerilerde güçlük gözlenebilmektedir.

Sosyal-duygusal gelişim

- Aileler çocuğun yetersizliğini fark ettikten sonra reddetme ve inkâr gibi çocukla ilişkilerinin azalmasına neden olan bir takım süreçlerden geçerler. Bu durum çocuğun sosyal ve duygusal gelişimine olumsuz bir zemin oluşturur.
 - Aile ile olan iletişim azlığı zamanla toplum içindeki iletişime de yansır.
- Akranların ve öğretmenlerin çocukla daha kolay ve etkili iletişime girmesi ile çocuk sosyal kuralları, konuşmada kullanılan kuralları, farklı durumlara uygun tepki vermeyi, kişilerle yakın ilişkiler kurmayı öğrenebilir.
- İşitme yetersizliği olan çocuklar ihtiyaçlarını sözlü olarak ifade etmeden yetersiz kalırlar.
- Çocuğun ailesi ve arkadaşları duygularını anlamakta zorlanabilirler. Böyle durumlarda işitme yetersizliği olan çocuklar kendilerini kötü hissedebilirler ve kendilerine olan güvenleri zedelenebilir.

- İleri ve çok ileri derecede işitme yetersizliği olan çocuklar diğer çocuklardan ayrı bir eğitim sürecinde ise okulda yalnızlık, arkadaşsızlık ve mutsuzluk gibi duygular yaşarlar.
- Çocuğun konuşulanları anlamada yaşadığı güçlükler aile ve sınıf ortamında uyumsuzluk yaratabilir.
- İşitme yetersizliği olan çocuklar normal işiten yakınları ile yakınlık kurma ve sosyal kaynaşma için yeterli değildir.
- İşitme yetersizliği olan çocuk sosyal iletişim ve etkileşim yeteneklerinden yoksun oldukları için konuşmayı başlatma, devam ettirme, paylaşma ve birlikte oyun oynama gibi becerileri geliştirememektedir.
 - Sosyal uyumun temel bileşenlerinden biri olan sosyal davranışların gelişimi de işitme kaybından olumsuz yönde etkilenir. Bu olumsuzluk klinik boyutta, davranış problemleri olarak adlandırılır. İşitme yetersizliği olan bireylerde normal işiten bireylere göre daha sık davranış problemlerine rastlanmaktadır.
 - İletişim eksikliği nedeniyle işitme yetersizliği olan bireylerin kendilerini zaman içinde toplumdan izole etmesine sebep olur. Bu izolasyon, bireyin yalnız, utangaç ve içe kapanık olmasına yol açar.